

Mål- och styrdokument

Bilaga till fördjupning av översiktsplan
för Köpings tätort

© Köpings kommun
Rapporten skriven av
Samhällsbyggnadsförvaltningen, 2024-03-01
Antagen av:
ANTAGANDEHANDLING

Innehåll

Inledning	4
Lagstiftning	4
Nationella miljö kvalitetsmål	5
Politiskt mål för gestaltad livsmiljö	5
Folkhälsopolitikens mål	6
Barnkonventionen i den fysiska samhällsplaneringen.....	6
Nationell plan för transportsystemet 2018–2029	6
Nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling	7
Regional utvecklingsstrategi 2030.....	7
Fördjupad samverkan - Västra Mälardalens näringslivsstrategi.....	7
Översiktsplan ”Köping i framtiden”, 2012.....	8
Bostadsförsörjning i Köpings kommun 2022–2030	8
Plan för klimatarbetet i Köpings kommun	8
Hållbar utveckling.....	9
Kommunens mål 2020–2027	9

Inledning

Det finns flera nationella, regionala och kommunala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling som översiktsplanen bör sträva mot att uppnå. I denna bilaga sammanfattas dessa.

Lagstiftning

Plan- och bygglag (2010:900)

1 kap. Syfte, innehåll och definitioner

1 § I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

2 kap. Allmänna och enskilda intressen

2 § Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företrädare ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. ...

Miljöbalk (1998:808)

1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde

1 § Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Kulturmiljölag (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön.

Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. *Lag (2013:548)*.

Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen godkände år 2010 en ny målstruktur för det nationella miljöarbetet med ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål och 24 etappmål. Regeringen beslutade 2012 om preciseringar av miljö kvalitetsmålen och etappmålen i miljö målssystemet.

Nedanstående 14 miljö kvalitetsmål bedöms vara relevanta för Köpings tätort:

- begränsad klimatpåverkan,
- frisk luft,
- bara naturlig försurning,
- giftfri miljö,
- skyddande ozonskikt,
- säker strålmiljö,
- ingen övergödning,
- levande sjöar och vattendrag,
- grundvatten av god kvalitet,
- levande skogar,
- ett rikt odlingslandskap,
- god bebyggd miljö, och
- ett rikt växt- och djurliv.

Politiskt mål för gestaltad livsmiljö

Riksdagen antog 2018 följande mål och delpreciseringar för politikområdet:

”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”

Det ska uppnås genom att

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas

- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Folkhälsopolitikens mål

Det övergripande målet för folkhälsopolitiken har fokus på jämlik hälsa. Målet är att folkhälsopolitiken ska skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Nedanstående fem målområden bedöms vara relevanta för fysisk planering:

- Kunskaper, kompetenser och utbildning
- Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Boende och närmiljö
- Levnadsvanor
- Kontroll, inflytande och delaktighet

Barnkonventionen i den fysiska samhällsplaneringen

Länsstyrelsen har som mål att införliva barnkonventionen i samhällsplaneringen där barn har samma rättigheter och lika värde och där barnens bästa uppmärksammas. Barns och ungas perspektiv ska vara en naturlig del i samhällsbyggandet och barn ska ges möjlighet till inflytande i den fysiska planeringen.

Nationell plan för transportsystemet 2018–2029

Regeringen fastställde 2018 en nationell trafikslagsövergripande plan för transportsystemet mellan perioden 2018–2029. Utgångspunkten för planen är det övergripande transportpolitiska målet som ska säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Det övergripande målet kompletteras av två andra mål, funktionsmålet och hänsynsmålet. Funktionsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov. Hänsynsmålet innebär att transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt, samt bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa.

I Köpings kommun finns väg E18, sträckan mellan Köping och Västjädra, utpekad som en investering. E18 ska byggas om till en dubbelfilig väg, dvs. en väg som har två körfält i båda riktningarna.

Nationell cykelstrategi för ökad och säker cykling

Regeringen beslutade år 2017 om en nationell cykelstrategi. Målsättningen är att stimulera långsiktigt hållbara transportlösningar. Syftet med strategin är att främja ökad och säker cykling som kan minska resandets miljöpåverkan och trängseln i tätorterna samt bidra till en bättre folkhälsa. Strategin ska bidra till ett hållbart samhälle med hög livskvalitet i hela landet.

Följande prioriterade insatsområden bedöms vara relevanta för FÖPen:

- lyft cykeltrafikens roll i samhällsplaneringen
- öka fokus på grupper av cyklister
- främja en mer funktionell och användarvänlig infrastruktur
- främja en säker cykeltrafik

Regional utvecklingsstrategi 2030

Alla regioner ska ta fram en regional utvecklingsstrategi (RUS) enligt den statliga förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

Det är Region Västmanland som har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet, där de arbetar fram och fastställer en strategi för länets utveckling. Regionen ska även samordna insatser för att genomföra strategin. RUS är ett vägledande dokument för länets kommuner och länsstyrelsen.

RUS vilar på hållbarhetsmålen i Agenda 2030 där visionen är att uppnå tre målområden som bidrar till en hållbar utveckling:

- Ett välmående Västmanland
- Ett tillgängligt Västmanland
- Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt

Fördjupad samverkan - Västra Mälardalens näringslivsstrategi

Västra Mälardalens näringslivs- och besöksnäringseenheter (Köping, Arboga, Kungsörs kommuner) har tillsammans med regionens näringsliv tagit fram en näringslivsstrategi som är gemensam för de tre kommunerna. Köpings kommun har tillsammans med Arboga och Kungsörs kommuner ca 50 000 invånare och ca 4 000 företag.

Visionen i näringslivsstrategin är att kommunerna är en del av ett expansivt område Stockholm – Mälardalen. Det geografiska läget spelar en stor roll för näringslivet med stort utbud av olika logistiska alternativ för transporter och förutsättningar för pendling mellan orterna. Även de närliggande större städerna växer där företag etablerar sig i närheten av Västra Mälardalen. När de större städerna expanderar ökar även efterfrågan på bostäder, verksamhetsmark och lokaler i Köping. I näringslivsstrategin finns nedanstående gemensamma mål/vision.

- Västra Mälardalen ska bli ännu attraktivare att bo och verka i.
- Kommunernas stadskärnor utvecklas och talanger lockas hit.
- De utbildningar som finns överensstämmer med arbetslivets efterfrågan och samarbetet med Mälardalens högskola är starkt, men även med andra högskolor och universitet.
- Köping, Arboga, och Kungsör är mindre städer som rymmer en dynamik som annars bara finns i storstäder.
- I Västra Mälardalen finns mycket stor potential - den stora världen är synlig här. Den syns i fartygen som ligger inne i hamnen, i tågen med sina täta avgångar, och i trafiken på de stora europavägarna.

Översiktsplan "Köping i framtiden", 2012

I kommunens nu gällande översiktsplan, antagen 24 september 2012, finns en målbild för Köping 2025 samt mål formulerade för de tematiska områdena Kommunikationer, Näringsliv, Kulturmiljö, Naturvård, Vattenplanering, Friluftsliv och rekreation, Fritid, kultur och turism, Boende, Skola och utbildning, Vård och omsorgsteknisk försörjning, Miljö- och riskfaktorer. De allra flesta av dessa målsättningar är relevanta inför framtagande av fördjupningen av översiktsplanen.

Bostadsförsörjning i Köpings kommun 2022–2030

Det är varje kommuns ansvar att planera för bostadsförsörjningen och därigenom skapa förutsättningar för goda livsmiljöer för nuvarande och framtida invånare i kommunen. Riktlinjerna ska identifiera kommunens mål och svara på frågan om hur utbudet i det befintliga bostadsbeståndet motsvarar den förväntade efterfrågan från befolkningen i stort men också en analys av det bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

Köping vill vara en attraktiv och växande kommun. Förutom tillgång till arbete, skola, omsorg, natur, kultur och idrott etc. är en mycket viktig pusselbit att kunna erbjuda goda och efterfrågade boendemiljöer i takt med tiden. Det befintliga bostadsbeståndet fyller en stor funktion även för framtida efterfrågan men de beslut som tas för det som ännu ej är byggt pekar ut riktningen för framtiden. I kombination med den översiktliga fysiska planeringen avser bostadsförsörjningsprogrammet att ange en inriktning för de närmaste åren.

Plan för klimatarbetet i Köpings kommun

Kommunfullmäktige antog den 28 april 2013 en plan för klimatarbetet i Köpings kommun. Genom att upprätta planen för klimatarbetet i Köpings kommun ökar möjligheterna att arbeta systematiskt med energi-, och klimatfrågorna. Köpings kommun kan därmed ta sin del av ansvaret för att nå målen inom klimatområdet. Genom att föregå med gott exempel i den egna verksamheten visar Köpings kommun vägen.

Tre övergripande mål som sträcker sig till 2020 togs fram för inriktningen på energi- och klimatarbetet i Köpings kommun. Målen innebär att i kommunen ska:

- Minska och effektivisera energianvändningen.
- Minska utsläppen av klimatgaser.
- Öka användningen av förnybar energi.
- Delmål med nyckeltal (till varje övergripande mål har flera mätbara delmål med nyckeltal för uppföljning tagits fram)

Hållbar utveckling

Köpings kommun har inget aktuellt miljö-, klimat- eller hållbarhetsprogram, men arbete med detta pågår utifrån kommunens utvecklingsmål. Köpings kommun ska vara en hållbar, trygg och inspirerande kommun som ger förutsättningar för livskvalitet. Det gör vi genom att arbeta för en hållbar miljö och minskad klimatpåverkan.

Kommunens klimatpåverkan sker främst från industriella processer, användning av fossila bränslen för transporter, användning av byggnadsmaterial och energi i byggnader samt från vår konsumtion. Genom användning av resurser påverkar vi miljön negativt såväl vid produktion som vid användning och vid resthantering.

Naturen i Köping bidrar till livskvalitet. Grönområden, vattendrag, skogar och ängar bidrar inte bara till utrymmen för friluftsliv utan bidrar även till att utjämna vattenflöden, rena luften från föroreningar samt jämnar ut temperaturer under varma och kalla dagar.

I linje med Agenda 2030 och Sveriges miljömål har Sverige som mål att vara klimatneutralt senast år 2045, att öka andelen kommunalt avfall som återanvänds eller materialåtervinns till 65% år 2035 samt att 17% av vår natur ska vara formellt skyddad.

Köpings kommun kan bidra till att vi når de nationella målen genom att:

- arbeta för en gång och cykelvänlig stad samt för hållbart byggande kan vi minska vår klimatpåverkan.
- genom att öka andelen skyddad natur i kommunen på ett sätt som kommer till nytta för såväl friluftsliv som för miljön, samt
- göra väl genomtänkta val vid inköp av produkter samt genom att verka för att det avfall som uppkommer återanvänds kan vi minska påverkan på miljön.

Kommunens mål 2020–2027

Kommunens tre övergripande utvecklingsmål och delmål är formulerade så här:

- När vi säger 'tillsammans' menar vi det: Köpings kommun har en levande demokrati där delaktighet och kommunikation bygger tillit
 - Vi erbjuder möjligheter att påverka och vara delaktig i utformningen av samhället.

- Tillsammans skapar vi förutsättningar för en förbättrad och jämlik folkhälsa.
- Vi växer med ansvar: Köping är en hållbar, trygg och inspirerande kommun som ger förutsättningar för livskvalitet.
 - Vi skapar förutsättningar för fler bostäder och arbetar för en trygg och attraktiv livsmiljö.
 - Vi arbetar aktivt för en hållbar miljö och minskad klimatpåverkan.
- Det vi erbjuder lockar: Köping är en kommun där människor och företag vill etablera sig och växa, och där kompetens både finns och skapas
 - Vi skapar bra förutsättningar för näringslivet genom kompetensutveckling, service och myndighetsutövning.

Översiktsplaneringen berörs av alla tre utvecklingsmål.